

# "Amb els anys, l'autoexigència és més gran"

**Míriam Iscla** (Pineda de Mar, Maresme, 1966) ha estat guardonada recentment amb el Premi Margarida Xirgu. Un reconeixement unànime a una de les actrius puntals del teatre català. Repassem la seva trajectòria des dels anys de T de Teatre fins a l'actualitat.

Text **Xavier Puig i Sedano** @xavierps7

Fotos **Jordi Play** [instagram.com/jordisplay](https://www.instagram.com/jordisplay)

**Q**uè li inspira la figura de Margarida Xirgu?

—Era una dona molt batallera. Tenia una passió molt gran pel teatre. Estava involucrada políticament, era molt forta i feminista. Valorava molt els autors teatrals i hi tenia un vincle molt fort. Donava veu a una dramaturgia com la de Federico García Lorca, per exemple. Va ser una dona amb una empena i unes ganes de fer coses que honora molt que et donin un premi amb el seu nom.

—**Se sent batallera, vostè?**

—Sí, penso que sí. Tinc una part meua que és molt de posar la banya i intentar que les coses surtin.

—**També fora del món professional?**

—Sobretot al món professional. A la vida tots fem el que podem i intentem buscar llocs millors i millorar els llocs on vius. Però, a vegades, no depèn d'un individu.

—**L'escola de teatre de Pineda de Mar, el seu poble, porta el nom del seu pare, Artur Iscla. No és en va que sigui actriu?**

—Quan la va fundar es deia Tespis. Li van posar el nom quan va morir en acte d'agraïment. Quan va obrir l'escola, jo vaig ser la seva primera alumna. Això era una cosa. L'altra era que jo formava part del grup de teatre amateur de Pineda. Si ja hi havia una intuïció personal, l'entorn hi va ajudar molt.

—**Sempre ha reivindicat Pineda de Mar...**

—És d'on vinc. No és que la reivindicui, és que no la puc negar. Jo vinc de Pineda i és on tinc les arrels familiars i emocionals, d'alguna manera. Vaig posar la banya per portar una samarreta a *Jet Lag* on deia "I Love Pineda de Mar", per honorar la gent del meu poble.

—**Amb 23 anys munteu les T de Teatre, com surt la idea?**

—Estàvem acabant la carrera i quatre de nosaltres vam fer la tesina juntes, amb el Pere Sagristà que feia la tesina de direcció. Un cop vam acabar, vam dir que o ens quedàvem a casa o ens inventàvem alguna cosa per fer. Amb el Pere Sagristà vam decidir fer *Els petits contes misògins* de Patricia Highsmith. Pensàvem que si fèiem cinquanta actuacions ja seria molt i en vam acabar fent tres-centes. A partir d'aquí, vam pensar de fer-ne una altra, ara sobre homes, i vam fer *Homes*. Una mica es va anar creant pel funcionament del grup.

—**No sé si el 1991 hi havia gaires companyies de teatre formades per dones...**

—No. Per dones no n'hi havia. Jo crec que nosaltres hem estat la cua d'això que ens diferenciava molt de Madrid en aquell moment i ara potser ja no tant. Hi ha grups teatrals, però en aquell moment hi havia Dagoll Dagom, Joglars, Tricycle, la Cubana... Hi havia molts grups, que és el que diferenciava el teatre català del teatre espanyol. A Catalunya, el teatre, perquè beu del teatre amateur, es formava en col·lectivitats. El nostre tret característic va ser que érem cinc dones. Va ser treballar molt i posar la banya. Es va ajuntar això a estar al lloc adequat amb el producte adequat.

—**Un monogràfic de la revista *Debats sobre cultura i gènere* constata que en la direcció d'arts escèniques i pel que fa al sou, encara hi ha molta diferència entre homes i dones. Ho ha viscut així?**

—Sí. Penso que hi és. Els homes estan millor pagats que les dones. Jo ho he viscut això. I hi ha poques directores. A mi només m'ha dirigit la Carme Portaceli. Ara comença a haver-hi directores, però encara no han tingut l'oportunitat. Sí que l'ha tingut la Sílvia Munt, però hi ha tot un ventall de dones que intenten dirigir i no tenen el circuit tan fàcil. Directores, no n'he tastat gaires. Hi ha la Magda Puyo també, però moltes més joves que no tenen tant de nom i espero treballar amb elles algun dia. →





→ —**Amb T de Teatre feu la sèrie de televisió *Jet Lag*. Nota un punt d'inflexió en la seva carrera pel fet de sortir a TV3?**

—Sí. És una cosa que havíem parlat molt des de la companyia quan se'ns va proposar. TV3 es va interessar per T de Teatre com a grup i després vam poder desenvolupar el projecte. La conversa és que hi hauria un canvi en sortir per la tele. En deu anys de fer una funció et veu la mateixa gent que una nit a la tele. Es nota. Passes a ser popular i la gent et pot dir coses pel carrer. Per sort, la gent sempre és agradable. Però, és un canvi perquè en teatre passes desapercebuda.

—**Què creu que va funcionar de *Jet Lag*?**

—La fórmula de les cinc noies va ser un encert perquè no s'havia vist. Va ser un encert fer una cosa a mig camí entre el teatre i l'audiovisual o la televisió. Era un producte que es gravava amb públic en directe. Que fos comèdia, es toquessin temes quotidians i fossin personatges tan empàtics penso que va ser una clau d'èxit.

—**Els primers anys són molt de fer comèdia. Creu que en general se l'ha percebut com un gènere menor?**

—Sembla que la comèdia sigui el que és fàcil de fer. No està tan ben considerada. I la comèdia és molt difícil de fer. Molt més que el drama. Hi ha una part tècnica molt important que has de saber dominar. Has de dur la gent de la platea cap a un lloc que s'han de deixar anar. Hi ha una part de tècnica que és mil·limètrica. Si tires un gag un segon més tard, és un gag perdut. Hi ha tot un estudi al voltant. Si la platea té una riälla que fa com una onada, has de tirar el gag quan està dalt de l'onada. Si no, has de tornar a aixecar el gag. També hi ha una part d'intuïció que es té o no es té.

—**Com gestiona nou-cents espectacles d'una mateixa cosa? No ho avorreix?**

—Sí, absolutament. Entres en una bogeria. Ja no saps què dius, no tens ganes de dir-ho... entre cometes; a la vegada penses que és una meravella, una sort. La meua feina és aquesta. Com més gent vegi el que faig, millor. Jo faig teatre perquè el vegi la gent, no per quedar-me a casa i fer-m'ho jo sola. Per tant, una part de tu se sent afortunada i l'altra pensa què fer avui per tornar a sortir a l'escenari i motivar-se. Hi ha un desgast humà en aquest fet. Penso que arribes a un nivell de professionalitat bastant alt.

—**El premi li'l donen per dues obres. Una que és dramàtica, que és *Crim i càstig*...**

—Això és el que em fa il·lusió. Que me la donen per les dues coses. Una que és Dostoievski, i l'altra que és *Les bones intencions*, on té un punt de Diana el personatge.

—***Crim i càstig* és una obra central a la literatura universal. Quan li donen un text que és el cànon, ho encara igual que qualsevol altre text?**



—No. Primer que el paper que m'ofereix el Pau Carrió és un paper masculí, l'inspector. Vol que el faci jo i que sigui una dona, perquè no té gènere. Jo el que faig és amarar-me de l'obra, de la novel·la primer. Amb tot, intentes indagar amb l'esperit de la novel·la i el missatge dramàtic que ofereix. A nivell més personal, del personatge, intentes buscar allò... Les coses universals ho són perquè són reconeixibles, en el fons. No passen en el temps i estan parlant de tots i cadascun de nosaltres. El bé i el mal, el càstig i el crim. Tots hem pensat alguna vegada, quan hi ha un mandatari americà que ja no hi és, que l'haurien de matar. I, allora, penses que no podem anar matant a qui no mereix ser aquí. Aquesta dialèctica és tan humana. Jo seria capaç de cometre un crim amb qualsevol persona que faci alguna agressió sexual. Et surt una cosa... Però, ha d'estar dins d'unes normes. Perquè si no... Vas a buscar allò que tant ressona i per això és uni-

versal. En el cas de Porfiri, el personatge, em vaig tornar boja, perquè és un text impressionant. Té els moments àlgids on es parla dels drets, dels càstigs i de si la justícia se la pot prendre cadascú per la seva mà encara que sigui a fi de bé. Va ser l'entrada en un món de gran reflexió. Un any abans ja estava llegint, buscant, pensant. Volent entendre tot el que s'està dient i fent una immersió molt gran en el text perquè formés part d'una cosa molt de dins, que no quedés en una capa interior.

**—Amb els anys, en algun moment es perd el respecte o la por als textos?**

—El respecte no l'he perdut. Penso que has de tenir-los respecte i entrar-hi amb passió. No se't poden menjar. Quan agafes una feina, hi ha un treball previ que fas a casa i et tornes boja amb tot el que hi ha al voltant. Jo vaig entrar molt en Dostoievski per veure com eren els personatges que ell feia, com era el món, com era Rússia en aquell moment... Fas una immersió, entres en el text i després vas a assajar amb una persona que és el director on pots rebotar dubtes, pors, sensacions i el camí es torna més fàcil en el treball en comú. Després hi ha una part teva d'arriscar i aportar.

**—Creu que en una etapa de maduresa s'espera una cosa diferent dels actors?**

—El que realment passa és que amb l'edat l'autoexigència és més gran. No és el que s'espera de tu. El que tu vols fer és més exigent cada vegada. Com que tu et vas tocant tecles per fer feines, cada vegada vols tocar-te'n de diferents. Tu vols buscar més coses diferents per explicar. O explicar el mateix, però no fer-ho igual.

**—Després de la pandèmia està costant que torni a arrencar el teatre en català?**

—Sí. T'he de dir que hi ha coses que funcionen i coses que no. Penso que hi ha molts factors. La pandèmia ha fet molt de mal: estar tots junts tancats en un lloc amb una mascareta no venia de gust i hi havia el dubte de si era saludable. Després, hi ha hagut moltes baixes perquè nosaltres hem agafat la covid i s'han hagut d'anul·lar funcions. Hi ha qui diu que la gent té més ganes de consumir comèdia i cosa fàcil, però jo he fet *Crim i càstig* i he tingut molta gent. Hi ha també un buit en el jovent, fins als 35 o 40. És una gent a qui li costa anar al teatre i on tenim un nus. Hem d'intentar que el teatre apassioni la gent jove. A les platees hi ha gent d'una edat determinada, que és meravellosa, però hi ha una franja perduda que s'ha d'alimentar des de petita. Ens falta que això sigui realment la cultura que formi part de l'educació. Tenim un blanc i no ens entra nou públic.

**—Les institucions han fet prou de la seva part de la recuperació postpandèmia?**

—Crec que cal arribar al 2% del pressupost que es parla des de fa temps. I que les entrades siguin més barates. No pot ser l'IVA que s'imputa a les en-

trades, ha de ser més baix. Cal un estudi profund per veure com les institucions poden fer que la gent consideri la cultura una necessitat. Se'ns ha de fer necessària. Això alimenta l'ànima i és educació.

**—Últimament, hi ha molta preocupació per l'estat de salut del català. Com a actriu, la llengua és una de les eines principals que fa servir. Hi pensa gaire en la manera com utilitza la llengua quan actua?**

—Sí. M'agrada fer-la servir molt bé. Així com a la vida et relaxes una mica, a l'escenari soc obsessiva. Tinc els meus textos acuradament assenyalats de com s'han de pronunciar les coses. Si el personatge ho requereix —si no ha de parlar bé, no—, s'ha de parlar bé. Intento que el català que jo pronuncio sigui correcte. A mi em fa plaer parlar bé el català. És el meu idioma. He treballat amb gent que m'ha fet fixar en això i els ho agraeixo moltíssim. Una bona dicció del català, una bona parla del teu idioma, és molt bonic i no ho hauríem de perdre.

**—Requereix estudi...**

—Requereix esforç. I quan llegeixes el text, de seguida marcar el que hakis de marcar.

**—Recentment, al teatre català han aflorat alguns casos d'abús i agressions masclistes. Com ho ha viscut tot plegat?**

—És evident que qualsevol abús d'aquest tipus, en qualsevol àmbit, és absolutament punible. Per altra banda, qualsevol feina s'ha de fer amb molt respecte i qui té el poder ha de tenir respecte també. Els abusos s'han de denunciar i hem de confiar que la justícia els jutgi. És la nostra eina.

**—S'ha posat el focus en certes pràctiques de professors o directors que amb l'excusa del treball emocional...**

—Això és una vergonya. Manipular els alumnes i utilitzar els tocaments, o la gestió de les emocions dels alumnes, per aprofitar-se de la seva vulnerabilitat, em fa fàstic. La gent jove està oberta a fer una recerca d'un mateix, i aquesta recerca ha de ser de creixement laboral i personal, no hi pot haver la manipulació d'un adult que, a més, té el poder de ser la figura en la qual els alumnes s'emmirallen, admiren o de qui volen aprendre.

**—Quins projectes de futur té ara?**

—Estic amb la gira de *Les bones intencions*. També estic fent radioteatre. I, al novembre, començo a assajar una ficció que es diu *FitzRoy* del Galceran amb el Sergi Belbel. Es farà al Teatre Borràs, amb la Sílvia Bel, la Natàlia Sánchez i la Sara Espígol. En tinc moltes ganes.

**—Hi ha alguna cosa que tingui ganes de fer, però no estigui sobre la taula?**

—No. Ara mateix tinc ganes de fer això. Vaig una mica així. Soc una tia apassionada. Quan m'arriba un projecte i veig que ens ho podem passar bé, és allò el que tinc ganes de fer. ●